

СЛОБОДАН БЈЕЛИЦА

## ЗНАМЕНИТЕ ЛИЧНОСТИ СРЕМА од 1. до 21. ВЕКА

Музеј Срема, Сремска Митровица, 2003.

О улози личности у историји вођене су и воде се многобројне расправе међу историчарима, али је сигурно да на биографијама и локалним повестима почива свако свеобухватније проучавање прошлости. У нашој историјској науци, за разлику од светске праксе, веома су слабо заступљени биографски речници. Више од једног века је прошло од зачетака ове врсте енциклопедијског рада у нас: „Поменика знаменитих људи у српског народа новијега доб” Милана Ђ. Милићевића и „Знаменитих Срба 19. века” Андре Гавриловића и на томе се углавном и остало. Ако се има у виду да за таквим типом књиге увек постоји интерес који превазилази уско стручне потребе историографије, слободно се може рећи да лексикон, настао заједничким напором Музеја Срема, Музеја Војводине и Катедре за историју Филозофског факултета у Новом Саду, представља прави пионирски подухват. Ова енциклопедијска публикација замишљена је да прикаже биографије оних личности из Срема који су својим радом оставили траг у протекла два миленијума и то из практично свих области људског деловања и стваралаштва.

Срем, иако релативно мала област смештена између Саве и Дунава, дао је током протеклих двадесет векова писане историје мноштво значајних личности, несразмерно броју својих становника што је можда и јединствен пример на Балканском полуострву. Почев од римских царева који су столовали у славном Сирмијуму, средњовековних великаша, племића и витезова, доцније ратника, духовника, државника и књижевника, па све до угледних научника, уметника и спортиста данашњице, Сремци су се стално налазили у жижи политичких, културних и других збивања, без обзира на честа разарања која је доживљавао њихов завичај. Читалац се често изненади сазнањем које је све великане изнедрио Срем: између осталих - четири императора, наследника Светог Саве на архиепископској столици Арсенија Сремца, писца прве српске историје Јована Рајића, добитника Нобелове награде за хемију Лавослава Ружичку...

Уредници проф. др Ранко Кончар и Бора Чекеринац, те аутор пројекта Бора Стојшић, на специфичан начин су организовали рад на овом зборнику. Образовали су једно стручно-научно језгро еминентних научних и културних посленика, којима је поверено уређивање појединих области - одељака и који су руководили већим бројем сарадника различитих профила (143). Резултат је дело од прворазредног значаја, у ком је на преко 600 страна енциклопедијског формата приказано 914 личности које су на различите начине прославили Срем, било да су рођени у њему или су на његовом тлу провели део свог живота. Како векови одмичу, сусрећемо све више личности отргнутих од историјског заборава, што не значи да су ранији периоди запостављени, него је то последица недостатка историјских извора о њима.

Концепција речника своди се на поделу на 14 одељака: здравство; књижевност; ликовне и примењене уметности; наука (друштвене / природно-техничке науке); новинарство, публицистика и издаваштво; позоришна и филмска уметност; политичари, државници и ратници; привреда и пољопривреда; свештенство; спорт; школство). Личности су изабране независно од верске и националне припадности. Веома успешно је пронађена мера у одабиру личности по областима њиховог деловања, па је избегнута код нас уобичајена превласт политичке и војне историје. По-

хвалан је и труд уредништва да текст илуструје фотографијама, наравно тамо где је то било могуће. За замерити је једино непостојање јединственог азбучника, што унеколико умањује прегледност и отежава сналажење. Надајмо се да ће ово изузетно дело бити периодично обнављано и проширивано, јер овако замишљена енциклопедија има потенцијал да у наредним издањима досегне још већи обим и квалитет.